

Beleidsnotitie homoseksualiteit

De Licht**boog**

Vastgesteld door de oudstenraad van NGK De Lichtboog

Houten, 14 september 2017

Inleiding

Voor u ligt de Beleidsnotitie homoseksualiteit van de oudstenraad van NGK De Lichtboog te Houten. ‘Vanwaar deze speciale aandacht voor homoseksuele medechristenen? Is dat echt nodig?’ Vragen als deze, maar ook andere, kunnen makkelijk opkomen. Ze zijn ook door onszelf (als leden van de oudstenraad) heen gegaan. Het lijkt inderdaad vreemd, op een bepaalde manier zelfs storend: een aparte beleidsnotitie die handelt over een kleine, en ook kwetsbare minderheid. Toch vinden we het belangrijk dat deze notitie er nu ligt. Immers, jarenlang is het gesprek met gemeenteleden met een homoseksuele oriëntatie niet gezocht, en werd het thema homoseksualiteit niet openlijk besproken. Tot onze spijt heeft dit voor isolement en verdriet gezorgd. Het heeft lang, te lang geduurd voordat we tot het inzicht kwamen dat we de homoseksuelen onder ons moesten opzoeken, en met hen in gesprek gaan. Zoals duidelijk zal worden, hopen we in de toekomst niet meer terug te vallen in de passieve, en ook liefdeloze houding van *don’t ask, don’t tell* (‘we hebben het er maar niet over’). We willen graag bevorderen dat de gemeente voor homoseksuele gemeenteleden (en hun familie en vrienden) een gastvrije en veilige plek is, waarin zij worden gezien, gehoord, en gewaardeerd.

Commissie Homoseksualiteit: 2015-2016

Deze beleidsnotitie vormt het logische vervolg op het proces dat ruim twee jaar geleden begon. In april 2015 stelde de oudstenraad een commissie Homoseksualiteit in. Het doel hiervan was om een klimaat te ontwikkelen waarin de jarenlange ‘stilte’ over dit thema zou plaatsmaken voor de benodigde ruimte, vrijheid en veiligheid om diepgaand hierover met elkaar (hetero’s én homo’s) in gesprek te gaan. Een ander doel was het formuleren van een zienswijze.

In november 2016 leverde de commissie een constructief getoonzet rapport dat op een zorgvuldige wijze tot stand was gekomen. Een belangrijk middel hierin waren *graceful dialogues*: gesprekken waarin (groepjes) gemeenteleden elkaar diepgaand ‘genadig’ beluisterden en bevroegen. Daarnaast is de gemeente als geheel gehoord via een enquête. Deze vragenlijst is door veel gemeenteleden ingevuld en liet een verscheidenheid aan posities zien.

Merkbaar was hoezeer de commissieleden waren betrokken bij de broeders en zusters (en hun familie) in ons midden die rechtstreeks te maken hebben met dit gevoelige thema. Het volgende citaat geeft hier een indruk van: “Geen enkele homo die we gesproken hebben koos ervoor om homoseksueel te zijn, maar vrijwel iedereen worstelde met het idee door zijn omgeving en door God veroordeeld te worden” (p. 10).

Helpend en richtinggevend – ook voor deze beleidsnota – zijn de drie basiswaarden van waaruit de commissie heeft gewerkt: (1) trouw aan God en zijn Woord; (2) trouw aan onze (homoseksuele) broeders en zusters; (3) trouw aan (de eenheid in) de gemeente. Onze hoop is dat deze beleidsnotitie de geest ademt van de drie genoemde basiswaarden, en ze tegelijk een concrete(r) invulling geeft.

Vervolgproces in 2017

Kort na het uitkomen van het rapport van de commissie hebben de oudstenraad en de staf een 24-uurs-bijeenkomst gehouden.¹ Gebed en luisteren naar elkaar vormden hierbij de basis. De oudstenraad heeft vervolgens – in aansluiting op een gemeenteavond waarin het rapport werd gepresenteerd – de gemeente betrokken in een vergelijkbaar proces van onderlinge uitwisseling. Dit gebeurde tijdens twee gemeenteavonden op 20 maart respectievelijk 4 april 2017.

Voortbouwend op de aanbevelingen van de commissie heeft de raad zich gezet aan het formuleren van een positiebepaling voor onze gemeente. De raad en de staf hebben samen herhaaldelijk diepgaand met elkaar doorgesproken over de diverse conceptversies van de huidige beleidsnotitie. Daarnaast zijn enkele gemeenteleden gevraagd om te reageren. Veel suggesties tot aanpassing die tijdens dit proces werden geopperd, zijn meegenomen in de eindversie.

¹ Hiermee gaven wij invulling aan **Aanbeveling 4** van het rapport van de commissie Homoseksualiteit: “De commissie adviseert de raad en staf om een bezinningsweekend te organiseren als onderdeel van een proces om te onderzoeken vanuit welke zienswijze we samen gemeente van Jezus Christus willen zijn rondom het thema homoseksualiteit.”

Gaandeweg deze gesprekken werd bevestigd wat we al wisten vanuit de eerder gevoerde *graceful dialogues*: we hebben verschillende visies, tot in de oudstenraad toe. Het landelijke NGK-rapport verwoordt treffend wat hierin onder andere een rol speelt: “Het ingewikkelde is dat je in de Bijbel van heteroseksualiteit zowel de schoonheid als de schande tegenkomt en van homoseksualiteit alleen de schande, de ontaarding. Maar in de praktijk, binnen de christelijke gemeente en misschien ook binnen je familie of vriendenkring, ken je homoseksuele relaties die niet bij dat plaatje van schande en ontaarding blijken te passen, maar eerder bij het plaatje van liefde en trouw. En meer dan vroeger zien we welke schade het bij mensen aanricht als ze de eigen geaardheid ontkennen of proberen te negeren.”²

De interne diversiteit aan meningen binnen De Lichtboog weerspiegelt die in het bredere kerkverband: “De een vindt dat een homoseksuele relatie als leven in zonde niet mag worden geaccepteerd. Een ander vindt dat we in een gebroken wereld leven waarin God in zijn barmhartigheid de mens tegemoetkomt en dat daarom in de christelijke gemeente met meer of minder vrijmoedigheid ruimte mag worden gegeven aan homoseksuele relaties.”³

In het landelijke rapport is ervoor gekozen om de ambten niet open te stellen voor gemeenteleden die in een homoseksuele relatie leven. Wij sluiten ons hierbij aan. In de beleidskeuzes die we hieronder formuleren, is het ankerpunt onze theologische basisovertuiging dat God het huwelijk tussen man en vrouw heeft bedoeld als *de* veilige omheining voor seksuele intimiteit. We lichten dit kort nader toe in een ‘theologische noot’. We hopen dat iedereen die ook dít onderdeel van de beleidsnotitie leest, zal merken dat wij serieus en intens hebben geluisterd naar broeders en zusters – zowel uit de gemeente als uit de wereldwijde kerk – die theologisch anders kiezen. En dat we altijd openstaan voor gesprek, voortschrijdend inzicht en voor hoe God ons hierin verder wil leiden.

Namens de oudstenraad:

Kees van den Brink, voorzitter tot juni 2017; *Friso Smit*, voorzitter vanaf juni 2017.

² *Ambt en homoseksualiteit: een Bijbels verantwoord perspectief?*, pp. 1-2. Te downloaden via <http://www.homoindekerk.nl/rapportenbesluiten/rapporten-en-besluiten-kerkgenootschappen/> (op deze site staan ook rapporten uit andere kerkgenootschappen).

³ *Ambt en homoseksualiteit: een Bijbels verantwoord perspectief?*, p. 3.

Beleidskeuzes

Om de leesbaarheid te bevorderen, geven we de diverse beleidskeuzes weer in een vraag-antwoord vorm. Ook is ervoor gekozen om (waar zinvol) de vragen te stellen vanuit het perspectief van een christen met een 'homoseksuele oriëntatie'. We willen steeds de relatie met deze medechristenen voor ogen houden, en rekening houden met wat een bepaald besluit voor hen betekent.

1. Kan ik – als christen met een homoseksuele oriëntatie – lid worden van de gemeente en zo ja, wat betekent dat?

Iedere christen is welkom als lid van De Lichtboog: homo en hetero, gehuwden en samenlevenden, single of gescheiden. Als je belijdt dat Jezus Heer is, of als je Hem wilt leren kennen, dan ben je van harte welkom in de samenkomsten, in de kerngroepen, en op andere plekken.

2. Mag ik – als christen met een homoseksuele oriëntatie – mee het avondmaal vieren? Ook als ik in een relatie van liefde en trouw leef?

Net als ieder ander ben je welkom aan de tafel van de Heer, als je beseft dat je schuldig staat tegenover God en dat je de genade van Jezus nodig hebt die Hij voor ons heeft verworven door zijn verbroken lichaam en vergoten bloed. We willen bevorderen dat alle gemeenteleden zichzelf als verantwoordelijk zien en ook hun verantwoordelijkheid nemen om zich steeds meer toe te vertrouwen aan Gods genade. Voor ons allemaal is er de dringende uitnodiging om ons door de Heilige Geest te laten vernieuwen waardoor we steeds meer op Christus gaan lijken.

3. Mag ik – als christen met een homoseksuele oriëntatie – de gemeente dienen in het ambt van staflid of lid van de oudstenraad?

Voor het ambt van staflid en oudste is een positief antwoord op de volgende vragen belangrijk. Belijdt een kandidaat Jezus als Heer, ook over haar of zijn eigen leven? Heeft hij of zij de benodigde gaven voor de functie? Probeert de kandidaat de weg te volgen die God ons wijst in de Schrift? Geniet hij of zij een breed vertrouwen en draagvlak? Als je als christen leeft in een homoseksuele relatie, dan ligt dit gevoelig, dat willen we eerlijk benoemen. Aan de ene kant hebben we begrip voor een dergelijke keus, aan de andere kant roept dit ook indringende (theologische) vragen op. Vandaar dat we de ambten van staflid en oudste niet openstellen voor christenen die samenleven in een homoseksuele relatie.

In onze gemeente zijn er ook verschillende mensen met een homoseksuele oriëntatie die gekozen hebben voor een huwelijksrelatie met iemand van het andere geslacht, of voor een celibatair leven. Ook zij hebben een veilige plek nodig waarin ze bemoedigd en gesteund worden in de weg die zij gaan. Mocht jij een dergelijke keus hebben gemaakt, dan nodigen we jou uit om verantwoordelijkheden op je te nemen die passen bij je gaven en mogelijkheden, ook als het gaat om de ambten van staflid en oudste.⁴

4. Hoe kan ik mij inzetten voor de gemeente als ik leef in een duurzame homoseksuele relatie?

In onze gemeente zijn er veel mogelijkheden om de gemeente te dienen. Als je leeft in een homoseksuele relatie en je wilt graag je gaven inzetten, dan nodigen we jou uit contact te leggen met een van de twee vertrouwenspersonen (zie het antwoord op de volgende vraag) om te bespreken welke taak matcht met jouw gaven en mogelijkheden.

5. Waar kan ik terecht als ik wil praten over mijn homoseksuele gevoelens?

Je kunt terecht bij het pastoraal team/de stafwerker pastoraat: Wytze Bijleveld (w.bijleveld@delichtboog.nl, tel. 06 539 348 80). Wytze is ook een van de twee contactpersonen met wie je contact kunt opnemen; de tweede is Diranda Bassa. Bij Diranda en Wytze kun je terecht voor allerlei vragen en opmerkingen die je hebt in relatie tot homoseksualiteit. Keuzes, gevoelens, opvattingen die je zelf naar voren zou willen brengen en bespreken, worden in vertrouwen gedeeld (mogelijk in de vorm van een gespreksgroep⁵) en samen wordt onderzocht welke weg openstaat voor ieder die komt.

⁴ Hiermee nemen wij **Aanbeveling 3** van het commissierapport over: "De commissie adviseert om concreet uit te spreken dat homoseksuele broeders en zusters die niet in een homoseksuele relatie leven een volwaardige plaats hebben in de gemeente."

⁵ Hiermee geven wij invullen aan **Aanbeveling 5**: "De commissie adviseert twee personen te vragen als aanspreekpunt te fungeren voor homoseksuele gemeenteleden en een gespreksgroep op te zetten en te begeleiden. Deze contactpersonen dienen

De genoemde contactpersonen hebben ook een functie in het meedenken over onderwijsprogramma's, inclusief die voor de diverse Explore-groepen.

6. Kan ik een zegen krijgen over mijn homoseksuele relatie?

In De Lichtboog worden alleen huwelijksrelaties tussen een man en een vrouw ingezegend. Wel staan we graag open voor gesprek en gebed, we bidden graag met je en willen je zegenen, of je nu homo of hetero, gehuwd of samenwonend, single of gescheiden bent.

7. Wat als ik grote moeite heb met de keuzes zoals gemaakt in deze notitie?

Wij hebben hier begrip voor – dat is een van de vruchten van het proces van 'graceful dialogues' zoals de commissie Homoseksualiteit die heeft geïnitieerd: dat wij beseffen hoe verschillend gemeenteleden aankijken tegen homoseksualiteit. Onze visie bedoelt duidelijkheid te geven: dit begrepen wij van Gods gedachten. We zoeken gesprek met wie anders denkt, in de hoop samen tot een beter begrip te komen.

8. Hoe gaat de oudstenraad om met alle aanbevelingen van de commissie homoseksualiteit?

Eerder is aangegeven hoe wij zijn omgegaan met de aanbevelingen 3-5 van de commissie (zie de voetnoten 1, 4-5). Wat is onze reactie op de overige aanbevelingen?

Ad aanbeveling 1: *"De commissie adviseert om het team onderwijs opdracht te geven een cursus ethiek te organiseren gericht op een omgang met een aantal actuele ethische onderwerpen."*

Dit is in ontwikkeling. Op 27 januari 2018 zal er in De Lichtboog een studiedag worden gehouden met de titel *Ethische vragen en levenskunst: tussen vrijblijvendheid en pasklare antwoorden*. In het verlengde van deze studiedag wordt een cursus ethiek aangeboden. (Meer informatie hierover volgt later, via een andere weg.)

Ad aanbeveling 2: *"De commissie adviseert om een verklaring op te stellen en uit te spreken dat we door het stilzwijgen over homoseksualiteit onze homoseksuele broeders en zusters in de steek hebben gelaten."* In deze notitie (en ook eerder, tijdens de diverse gemeenteavonden) hebben we uitgesproken dat het stilzwijgen verkeerd was en dat we hier spijt van hebben.

Ad aanbeveling 6: *"De commissie adviseert snel in te zetten op Bijbelonderwijs aan jongeren in de gemeente over homoseksualiteit en over de omgang met homoseksuele broeders en zusters."* Binnen de staf wordt dit punt opgepakt. In het seizoen 2017-18 zal dit (in overleg met de leiding van de diverse Explore-groepen) verder worden uitgewerkt.

Ad aanbeveling 7: *"De commissie adviseert om gemeenteleden op te roepen meer aandacht te hebben voor (zelf)reflectie en persoonlijk gebed ten aanzien van relaties en seksualiteit."* Dit punt wordt meegenomen in het team Onderwijs, door de voorgangers in hun preken. Daarnaast zijn ondersteunende structuren (kleine groepen, mentoring, etc.) belangrijk, dit aspect wordt meegenomen door de staf.

Ad aanbeveling 8: *"De commissie adviseert om duidelijke richtlijnen op te stellen voor ethische kwesties in het algemeen om een eenduidig beleid te kunnen voeren ten aanzien van benoemingen en van tucht. Wij adviseren om een vervolgcommissie in te stellen die de raad en staf hierover adviseert."*

De oudstenraad neemt deze aanbeveling over. In het seizoen 2017-18 zal een commissie worden ingesteld die zich zal buigen over vragen rondom 'het goede (samen)leven'.

Ad aanbeveling 9-10: Aanbeveling 9: *"De commissie adviseert de ingezette lijn van de open dialoog in de gemeente over homoseksualiteit voort te zetten om hierdoor meer openheid voor het gesprek over homoseksualiteit in de gemeente tot stand te brengen. (...)"* Aanbeveling 10: *"De commissie adviseert om ruimte te bieden aan verschillende opvattingen, aan gesprek en dialoog en ieder daarin serieus te nemen en tegelijk vast te houden aan een vastgestelde zienswijze en die uit te dragen. (...)"*

Als oudstenraad zijn we van mening dat dit voortgezette gesprek inderdaad belangrijk en nodig is. We zien de open dialoog als een van de manieren waarop de basiswaarde 'trouw aan onze homoseksuele broeders en zusters' vorm kunnen krijgen.

Daarnaast is deze dialoog nodig omdat ons kennen en inzicht beperkt en feilbaar zijn. We zijn aan elkaar gegeven om onze eigen kwetsbaarheden, angsten en blinde vlekken te ontdekken, die voor God en voor elkaar te erkennen (belijden), en om die – al dan niet gezamenlijk – naar het kruis te brengen om daar genade te ontvangen en door de Geest te worden vernieuwd. ‘Genadevolle dialogen’ zijn ook onmisbaar om elkaar vast te houden en steeds beter te begrijpen. We vragen de twee contactpersonen om een voorstel te doen voor de vorm en inhoud van de voortgezette dialoog. Na een aantal jaren gewerkt te hebben met de voortgezette ‘graceful dialogues’ en de kaders uit deze notitie zal het goed zijn om onze zienswijze opnieuw aan de orde te stellen en te toetsen of er bijstelling nodig is.

Ad aanbeveling 11: *“De commissie adviseert om het rapport openbaar te maken binnen de gemeente – met uitzondering van de (vertrouwelijke) interviewverslagen – en het ook te delen met landelijke kerkelijke gremia binnen de NGK.”*

Het eerste deel van deze aanbeveling is op korte termijn opgevolgd. Het tweede deel een paar maanden daarna (najaar 2017): we wilden het rapport bekendmaken in combinatie met de huidige beleidsnotitie.

Gezamenlijk streven: de ‘gezindheid van Christus’

Is het mogelijk om te kiezen voor een beleid waarin we vasthouden aan het huwelijk tussen man en vrouw én tegelijk een gastvrije en veilige plek te zijn voor alle homoseksuele broeders en zusters die Jezus willen navolgen en dienen, inclusief hen die kiezen voor een relatie? De vraag benoemt een spanning die zonder meer herkenbaar is. Toch hopen en geloven we dat de ervaring van veiligheid en gastvrijheid inderdaad mogelijk is. We formuleren drie voorwaarden die hierin van belang zijn en die we telkens opnieuw in praktijk hopen te brengen. (1) We willen steeds de *relatie voor ogen* houden. Dat wil zeggen: in alle gesprekken en discussies gericht zijn op de ander en er rekening mee houden wat een bepaald besluit betekent voor de broeders en zusters die het betreft. (2) We bevorderen *gastvrijheid*: iedereen is welkom, zonder voorwaarden. (3) We nemen de tijd om te zien *hoe God werkt* in en door individuen met een homoseksuele oriëntatie, en we vragen hierbij in gebed om de leiding van de Heilige Geest.⁶

Aanvullend noemen we het grote belang van het aannemen van de gezindheid van Christus (*mind of Christ*).⁷ Dit in de lijn van Paulus’ aanwijzing voor de christenen uit Filippi.⁸ Want hoe dieper ons denken wordt gestempeld door de gezindheid van Christus, des te sterker ervaren we hoe gebroken en onvolmaakt wij zelf zijn en hoe meer we verlangen naar Gods genade en vernieuwing door zijn Geest. En ook ervaren we dan steeds meer hoe gebroken deze wereld is: onze bewogenheid, onze compassie, en ons verlangen naar de vernieuwing van de wereld en van ons eigen leven neemt toe. Wij willen steeds meer leren om onszelf en onze naaste (ongeacht zijn of haar seksuele oriëntatie) te zien in het licht van het kruis. Mijn zuster en broeder in het geloof is net als ik iemand aan wie Christus zich heeft verbonden, “... wij zijn elkaars ledematen” (Efeziërs 4:25).

Een vernieuwde gezindheid – de *mind of Christ* – uit zich in vertrouwen op God. Dat Hij zal voorzien in wat we nodig hebben. In de gezindheid van Christus is er ruimte om genadig te zijn, en om te vergeven. Om de minste te willen zijn. Om geduld te oefenen. Om de ander die anders denkt, te aanvaarden als een broeder of zuster in Christus. En om uit te delen van de rijkdom die God ons schenkt. Dat is ook de kern van *Graceful Dialogues*. Want kennen door de kracht van het kruis vertaalt zich in de ander dienen. De gezindheid van Christus betekent: bereid zijn om de minste te zijn. *Lowly-mindedness*. Eerlijk zelfonderzoek: ‘Vraag ik mijzelf af waarin ik mogelijk ongelijk heb? Ben ik bereid om gecorrigeerd te worden?’

⁶ Vgl. Wendy VanderWal-Gritter, *Generous Spaciousness. Responding to Gay Christians in the Church* (Brazos, 2014), 207. VanderWal-Gritter is ruim tien jaar uitvoerend directeur geweest van de Canadese tak van New Direction Ministries. Zij heeft veel ervaring in het faciliteren en voeren van gesprekken over geloof en (homo)seksualiteit.

⁷ Zie de gelijknamige preek van 17 januari 2016. Te downloaden via <https://www.delichtboog.nl/media/bestanden/>.

⁸ Filippenzen 2:3-5 (NBV): “Handel niet uit geldingsdrang of eigenwaan, maar acht in alle bescheidenheid de ander belangrijker dan uzelf. Heb niet alleen uw eigen belangen voor ogen, maar ook die van de ander. Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.”

Of ben ik vooral bezig om mijzelf op de kaart te zetten? Luister ik de ander tevoorschijn? Geef ik hem of haar de ruimte? Of wil ik het liefst mijn eigen standpunt doordrukken?’ De mind of Christ heeft te maken met rekening houden met de ander, ook met de ‘zwakken’ in het geloof (Romeinen 14). In dit verband noemen we ook de basiswaarde ‘trouw aan de (eenheid in) de gemeente’.

De vele ‘elkaars’⁹ in het Nieuwe Testament laten iets zien van Gods wens, namelijk goede en gezonde relaties in de gemeente (en naar buiten toe). De oudstenraad wil faciliteren dat De Lichtboog zich nog explicieter¹⁰ kenmerkt door *koinonia*: dat er merkbaar sprake is van onderlinge verbondenheid, (gebeds)steun, wederzijdse zorg, en soms ook: wederzijdse aansporing of correctie.¹¹ Zoals eerder opgemerkt hebben we elkaar nodig om onze eigen kwetsbaarheden, angsten en blinde vlekken te ontdekken, die voor God en voor elkaar te erkennen, en om die naar het kruis te brengen. Onze gemeente zou een plaats moeten zijn waar geestelijke vriendschappen tot bloei (kunnen) komen,¹² en waarin we elkaar aanmoedigen in het verlangen naar Gods aanwezigheid in ons leven en in onze gemeente.

De gezindheid van Christus heeft te maken met open en kwetsbaar zijn, ook over je eigen zonden en worstelingen – inclusief die op relationeel of seksueel gebied. Tegelijk betekent deze gezindheid ook: het jezelf te binnen brengen dat het kruis van Jezus het einde betekent van het oude leven onder de macht van de zonde, zoals Paulus schrijft in Romeinen 6:1-4 (vgl. 1 Korintiërs 6:9-11) en het onszelf uitstrekken naar de werking van de Geest in de gemeente. Allemaal hebben wij de kracht van de Heilige Geest nodig om te beantwoorden aan de radicale oproep van Jezus om Hem na te volgen op alle terreinen van ons leven en dagelijks ons kruis op te nemen en daarmee steeds opnieuw en steeds scherper onze eigen tekortkomingen onder ogen te zien en steeds meer te vertrouwen op Gods genade.

Theologische noot

Het landelijke NGK-rapport over homoseksualiteit biedt een uitgebreide en zorgvuldige bespreking van theologische opties en keuzes. We verwijzen iedereen die meer wil lezen naar dit rapport. In deze beleidsnotitie stippen we alleen kort een paar hoofdzaken aan. In de voetnoten staan literatuursuggesties die deels aanvullend zijn op die van het landelijke rapport.

Theologische basisovertuiging

Als oudstenraad gaan we uit van de visie dat God het huwelijk tussen man en vrouw heeft bedoeld als de veilige ‘omheining’ voor seksuele intimiteit. De blijvende eenheid tussen man en vrouw wordt in de Bijbel ‘één vlees zijn’ genoemd (Genesis 2:24; Matteüs 19:5-6). Het huwelijk is een allesomvattende verbondsrelatie. Deze unieke relatie wordt in de Bijbel gezien als spiegel van de relatie tussen God en zijn volk (Hosea 3:1; 14:4,7). Het huwelijk is ook een symbool van de relatie tussen Christus en de kerk (Efeziërs 5:25, 28-30).¹³

⁹ Romeinen 12:10: heb elkaar lief. Romeinen 15:7: aanvaard elkaar. Galaten 5:13: dien elkaar in liefde. Efeziërs 4:32: wees goed voor elkaar en vol medeleven; vergeef elkaar. Efeziërs 5:21: aanvaard elkaars gezag. 1 Tessalonicenzen 5:11: troost elkaar en wees elkaar tot voorbeeld. 1 Tessalonicenzen 5:13: leef in vrede met elkaar. Jakobus 4:11: spreek geen kwaad van elkaar. Jakobus 5:9: klaag niet over elkaar. Jakobus 5:16: beken elkaar uw zonden en bid voor elkaar. 1 Petrus 3:8: leef met elkaar mee. 1 Petrus 4:9: wees gastvrij voor elkaar.

¹⁰ Vgl. het Visiemanifest Licht Aan: ‘De gemeente is een plaats van troost, waar je met je verdriet, zorgen en gebrokenheid terecht kunt’ (p. 5).

¹¹ Dit in de lijn van Romeinen 15:14: “Broeders en zusters, ikzelf ben ervan overtuigd dat u inderdaad niets dan het goede wilt en dat het u niet aan kennis ontbreekt, zodat u ook in staat bent om elkaar terecht te wijzen.”

¹² Vgl. Wesley Hill, *Spiritual Friendship. Finding Love in the Church as a Celibate Gay Christian* (Grand Rapids, 2015).

¹³ Zie voor een bespreking van de zojuist genoemde en andere Bijbelgedeelten: Rene Gehring, *The Biblical ‘One Flesh’ Theology of Marriage as Constituted in Genesis 2:24. An Exegetical Study of this Human-Divine Covenant Pattern, Its New Testament Echoes, and Its Reception History throughout Scripture Focusing on the Spiritual Impact of Sexuality* (Wipf & Stock, 2013). Belangrijk is ook de uitvoerige (800 pagina’s) studie van Richard M. Davidson over seksualiteit in het Oude Testament, met veel aandacht voor het ‘scheppingsideaal’ zoals beschreven in Genesis, zoals dit doorklinkt in bijvoorbeeld Hooglied: *Flame of Yahweh. Sexuality in the Old Testament* (Hendrickson, 2007).

De afwijzing van homoseksuele activiteit zoals die naar voren komen in een zevental Bijbelgedeelten,¹⁴ verstaan wij tegen de achtergrond van de normatieve visie op huwelijk en seksualiteit zoals we die in de Bijbel tegenkomen.¹⁵ Een intieme relatie tussen twee mensen van hetzelfde geslacht bezien we niet als een 'scheppingsvariant', maar in het licht van de gebrokenheid van de schepping, die haar intrede deed met de zondeval. Tegelijk is het heel belangrijk om te beseffen dat het bij homoseksuele gevoelens niet gaat om (gewilde) zonde.

Open vragen

In christelijke kring zijn er de afgelopen jaren nieuwe inzichten en interpretaties naar voren gebracht als het gaat om homoseksuele relaties in liefde en trouw. Ook theologen die hechten aan het gezag van de Bijbel, zien theologisch ruimte voor relaties in liefde en trouw tussen homoseksuele gemeenteleden, en voor het door hen bekleden van kerkelijke ambten.¹⁶

Deze literatuur stelt belangrijke vragen aan de orde. Bijvoorbeeld: wat heeft datgene wat door Paulus wordt veroordeeld in Romeinen 1 te maken met het toegewijde en liefhebbende lesbische stel dat al twintig jaar samen is en trouw op de derde rij in de kerk te vinden is?¹⁷

Een belangrijke andere vraag is welke (onderliggende) 'morele logica' Paulus en andere Bijbelschrijvers hanteren in hun afwijzing van homoseksuele activiteit. Immers, dat doen we ook als het gaat om Bijbelteksten over andere ethische vragen, bijvoorbeeld die over echtscheiding en hertrouwen.¹⁸

Dus: wat wijst de Bijbel *precies* af als het gaat om homoseksuele activiteit?¹⁹ En vanwaar deze afwijzing? *Welke onderliggende waarden staan er op het spel?* Is dit omdat homo-erotiek ingaat tegen de complementariteit van man en vrouw (dat wil zeggen: dat man en vrouw elkaar aanvullen, juist in hun verschillend zijn), en daarmee tegen Gods 'scheppingsideaal'? Dat is inderdaad de stelling van verreweg de meeste orthodoxe theologen en ethici, zoals Robert Gagnon,²⁰ Richard Hays,²¹ en Dennis Hollinger.²²

¹⁴ Gen. 19:4-11; Lev. 18:22; 20:13; Richt. 19:22-26; Rom. 1:26-27; 1 Kor. 6:9; 1 Tim. 1:10. Zie voor de uitleg van deze teksten het eerdergenoemde NGK-rapport. Onder specialisten is er geen eensgezindheid over de details van de exegese van deze teksten (in de context van het bredere Bijbelgedeelte waarin ze staan). Ook blijken er verschillende vertalingen mogelijk te zijn van bepaalde kernbegrippen in de grondtekst. Tegelijk zijn de meeste uitleggers het er wel over eens dat de genoemde teksten negatief spreken over homoseksuele activiteit.

¹⁵ Vgl. Ulrich W. Mauser, 'Creation and Human Sexuality in the New Testament', in: Robert L. Brawley, red., *Biblical Ethics and Homosexuality: Listening to Scripture* (Westminster John Knox, 1996), 3, 13.

¹⁶ Zie bijvoorbeeld James V. Brownson, *Bible, Gender, Sexuality. Reframing the Church's Debate on Same-Sex Relationships* (Eerdmans, 2013); David P. Gushee, *Changing Our Mind*, derde editie (Read The Spirit Books, 2017); Jan Mudde, *Van sjibbolet naar sjalom. Ruimte voor homoseksuelen in de gemeente van Christus* (Buijten & Schipperheijn, 2015); Robert Song, *Covenant and Calling. Toward a Theology of Same-Sex Relations* (SCM, 2014); Preston Sprinkle, red., *Two Views on Homosexuality, the Bible, and the Church* (Zondervan, 2016).

¹⁷ Gushee, *Changing our Mind*, 89: "What Paul is condemning in Romans 1, what has that to do with that devout, loving lesbian couple who have been together 20 years and sit on the third row at church?"

¹⁸ Zie Rubel Shelly, *Divorce & Remarriage. A Redemptive Theology* (Leafwood, 2012).

¹⁹ Nate Collins bijvoorbeeld stelt onder andere deze vragen: "What is it about being gay that is sin or sinful? If 'practicing homosexuality' (as the TNIV translates 1 Cor. 6:9) is sinful, what exactly does that refer to? (...) Is a gay man practicing homosexuality (...) when he hugs his partner? (...) Or holds his partner's hand? If one but not the other, why? Are displays of physical affection sinful only if they're accompanied by lustful thoughts? Sexual arousal? Or just attraction? Is there a morally significant difference between sexual and nonsexual attraction? What is nonsexual attraction? If gay women are capable of experiencing nonsexual attractions to other women, are they still technically *homosexual* attractions?" – Nate Collins, *All But Invisible. Exploring Identity Questions at the Intersection of Faith, Gender & Sexuality* (Zondervan, 2017), 27.

²⁰ Robert Gagnon, *The Bible and Homosexual Practice. Texts and Hermeneutics* (Abingdon, 2001).

²¹ Richard B. Hays, 'Awaiting the Redemption of Our Bodies: The Witness of Scripture Concerning Homosexuality', in: Jeffrey Siker, red., *Homosexuality in the Church. Both Sides of the Debate* (Westminster John Knox Press, 1994), 3-35; idem, *The Moral Vision of the New Testament. A Contemporary Introduction to New Testament Ethics* (HarperCollins, 1996), 397-406.

²² Dennis P. Hollinger, *The Meaning of Sex. Christian Ethics and the Moral Life* (Baker Academic, 2009). Zie ook de eerdergenoemde (voetnoot 13) studie van Gehring, *The Biblical 'One Flesh' Theology of Marriage* (2013).

Toch zijn er ook andere stemmen, zoals die van nieuwtestamenticus James Brownson. Deze gereformeerde theoloog komt na een geduldige bespreking van een heel aantal complexe exegetische en hermeneutische vragen tot een andere conclusie. Namelijk dat de onderliggende morele logica van de zeven Bijbelgedeelten *niet* duidelijk en ondubbelzinnig homoseksuele relaties in liefde en trouw zoals die in onze tijd voorkomen, verbiedt.²³ Wij herkennen de vragen die Brownson aan de orde stelt, en we zijn onder de indruk van de integere manier waarop hij hierin zijn weg heeft gezocht.²⁴ Dit helpt ons te beseffen dat het goed is om terughoudend te zijn met al te stellige (laat staan: veroordelende) uitspraken over ethische onderwerpen die direct raken aan ieders persoonlijke relatie met God.²⁵

Tegelijk leeft in de oudstenraad en in de gemeente als geheel breed de overtuiging dat het een grote stap is om de 'klassieke' christelijke visies op (homo)seksualiteit²⁶ en op het huwelijk²⁷ in te wisselen voor andere benaderingen waarin er geen onderscheid wordt gemaakt tussen een homo- en een heteroseksuele relatie. Zijn er inderdaad voldoende – en voldoende 'stevige' – argumenten om dit onderscheid te laten vervallen? Ook als je bedenkt hoe weinig eenduidig de uitkomsten zijn van wetenschappelijk onderzoek, en van persoonlijke ervaringen; als je verdisconteert hoezeer de huidige consumptiecultuur waarin wij leven een verwarrende en schadelijke wegwijzer is als het gaat om relatievorming;²⁸ en als je rekening houdt met onze menselijke zwakheid (we worden gemakkelijk misleid)?²⁹

In hoeverre hebben wij helder zicht op – en ervaring met – wat God in ons (homo's en hetero's) kan bewerken als het gaat om levensheiliging, en de 'herordening' van onze verlangens in lijn met het evangelie en de komst van het Koninkrijk?³⁰

Tot slot een sociaal-ethische vraag: kunnen we overzien wat op de langere termijn (door de generaties heen) de gevolgen zijn van de nieuwe visies en daarop gebaseerde praktijken voor opgroeiende kinderen, kerken, en voor de samenleving als geheel?³¹

Op dit moment zijn dit nog open vragen. Zolang dit het geval is, lijkt het ons wijs om geen ingrijpende koerswijzigingen door te voeren. Wel willen we graag een gastvrije en veilige gemeente zijn, met ruimte voor verschillen in visie. Met gesprekken vol genade waarin we uitzien naar voortschrijdend inzicht en meer licht van de Geest.

²³ "The evidence suggests that there are no forms of moral logic underpinning these passages that clearly and unequivocally forbid all contemporary forms of committed same-sex intimate relationships." – James V. Brownson, *Bible, Gender, Sexuality. Reframing the Church's Debate on Same-Sex Relationships* (Eerdmans, 2013), 277.

²⁴ Zo schrijft hij bijvoorbeeld: "The goal was not to justify a certain conclusion; rather, it was to discern, as best I could, the truth. (...) My core Reformed commitment to the centrality of Scripture had not changed; but I needed to confront the equally Reformed conviction that the church must always be reforming itself to the Word of God." – Brownson, *Bible, Gender, Sexuality*, 12-13.

²⁵ Vgl. Robert L. Brawley, 'The Power of God at Work in the Children of God', in: Robert L. Brawley, red., *Biblical Ethics and Homosexuality: Listening to Scripture* (Westminster John Knox, 1996), 47.

²⁶ S. Donald Fortson III en Rollin G. Grams, *Unchanging Witness. The Consistent Christian Teaching on Homosexuality in Scripture and Tradition* (B&H Academic, 2016). Helaas is de toon van dit boek niet bepaald die van een 'graceful dialogue'.

²⁷ Sherif Girgis, Ryan T. Anderson en Robert P. George, *What Is Marriage? A Defense* (Encounter Books, 2012); Sean McDowell en John Stonestreet, *Same-Sex Marriage. A Thoughtful Approach to God's Design for Marriage* (Baker Books, 2014).

²⁸ Zie voor een heldere, inzichtgevende bespreking: Jonathan Grant, *Divine Sex. A Compelling Vision for Christian Relationships in a Hypersexualized Age* (Brazos Press, 2015). Een recent, kras voorbeeld van 'schadelijke verwarring' is Janet W. Hardy en Dossie Easton, *The Ethical Slut. A Practical Guide to Polyamory, Open Relationships and other Freedoms in Sex and Love*, derde druk (Ten Speed Press, 2017).

²⁹ Vgl. Richard Hays: "... in view of the considerable uncertainty surrounding the scientific and experiential evidence, in view of our culture's present swirling confusion about gender roles, in view of our propensity for self-deception, I think it prudent and necessary to let the univocal testimony of Scripture and the Christian tradition order the life of the church on this painfully controversial matter." – *The Moral Vision of the New Testament. A Contemporary Introduction to New Testament Ethics* (Harper-Collins, 1996), 399.

³⁰ Zie Nate Collins, *All But Invisible. Exploring Identity Questions at the Intersection of Faith, Gender & Sexuality* (Zondervan, 2017), 291-312; Jeanette Howard, *Dwelling in the Land. Bringing same-sex attraction under the Lordship of Christ* (Monarch, 2015); Jonathan Grant, *Divine Sex. A Compelling Vision for Christian Relationships in a Hypersexualized Age* (Brazos Press, 2015); Richard F. Lovelace, *Homosexuality and the Church. Crisis, Conflict, Compassion* (The Lamp Press, 1979), 129 e.v. Een visie vanuit de oosters-orthodoxe traditie biedt Thomas Hopko, *Christian Faith and Same-Sex Attraction. Eastern Orthodox Reflections* (Conciliar Press, 2006).

³¹ Vgl. Glynn Harrison, *A Better Story. God, Sex & Human Flourishing* (IVP, 2017), 163-175.